

Èlìjà — Nọ́nbà Mèsàn-án

Wòlìi Nàà Parọ́

Jeff Pippenger

2023-10-11

A parí àpilẹ̀kọ tó kojá pẹ̀lú eṣẹ kan tó sọrọ nípa “ẹ̀mí ẹ̀ké.” Èyí tó tẹ̀lẹ̀ yíi jẹ ọkan lára àwọn ipínrò inú eṣẹ nàà.

“Àwọn òjìṣẹ́ tí a kò yà sí mímọ́ n tó ara wọn jọ láti dojú kọ Ọlórún. Wọn n yin Kristi àti ọlórún ayé yíi lẹ̀kkan nàà pẹ̀lú ẹ̀mí kan nàà. Bí ó tilẹ̀ jẹ pé ní ijéwọ́ wọn wọn gba Kristi, wọn gba Barabbasi móra, wọn sì n fi iṣe wọn sọ pé, ‘Kì í ṣe Ọkúnrin yíi, bí kò ṣe Barabbasi.’ Kí gbogbo àwọn tí ó bá ka àwọn ilà wònyí kí wọn kiyè sára. Satani ti sògo ohun tí ó lè ṣe. Ó rò pé òun yóò tú iṣọkan tí Kristi gbàdúra pé kí ó wà nínú ijọ Rẹ́ ká. Ó wí pé, ‘Èmi yóò jáde lọ, ẹ̀mí yóò sì di ẹ̀mí ẹ̀ké láti tan àwọn tí mo bá lè tàn je, láti máa ṣàríwísí, àti dá lẹ̀bì, àti sọ ẹ̀ké.’ Kí ọmọ ẹ̀tàn àti ẹ̀lẹ̀rìi ẹ̀ké jẹ ẹ̀ni tí a gbà lálejò nínú ijọ kan tí ó ti ní imọ̀lẹ̀ púpọ̀, ẹ̀rì púpọ̀, ijọ nàà yóò sì kọ iránṣẹ́ tí Olúwa ti rán, yóò sì gba àwọn idánilójú tí kò ní idí rárá, àti àwọn ifojúsùn ẹ̀ké àti àwọn ẹ̀kọ́ ẹ̀ké. Satani n rẹ̀rin-in sí òmùgò wọn, nítorí ó mọ ohun tí òtítọ́ jẹ.” Testimonies to Ministers, 409.

Jẹ́ kí “ọmọ ẹ̀tàn àti ẹ̀lẹ̀rìi ẹ̀ké ni a gbà lálejò nípasẹ̀ ijọ kan tí ó ti ní imọ̀lẹ̀ nílá, ẹ̀rì nílá, ijọ nàà yóò sì kọ irántí tí Olúwa ti rán, yóò sì gba àwọn idáhùn tí kò lẹ̀tọ́, àti àwọn àbá ẹ̀ké, àti àwọn imòrán ẹ̀ké jùlọ.” Ní ọdún 1863, Adventismu Millerite ‘padà’ sí ọ̀nà iṣàlàyé tí kò lẹ̀tọ́ tí isin Píròtẹ́sítànti apẹ̀yindà n lò, ó sì kọ idánimọ́ William Miller nípa àwọn àkókò méje ti Lefitiku ogún-ùn-ún. Kókó-ọ̀rọ́ ‘padà’ ni a sojú rẹ̀ nípasẹ̀ àwọn ọlọ̀tẹ̀ nínú Númerì mérénlá, nígbà tí wọn pinnu láti yan balógun kan kí wọn sì padà sí Ejibiti.

Wọn sì sọ fún ara wọn pé, E jẹ́ kí a yan olórí kan, kí a sì padà lọ sí Ejibiti. Nọ́nbà 14:4.

Kókó ọ̀ràn “ipadàbọ̀” sí ẹ̀sìn Pùròtẹ́sítànti tó ti sọ̀tẹ̀ ni Jeremáyà pẹ̀lú ṣàfihàn, nígbà tí a sọ fún un nínú orí kẹ̀ẹ̀dógún pé àwọn Pùròtẹ́sítànti tí ó ti ṣubú lè padà wá sọ̀dọ̀ rẹ̀, ṣùgbọ̀n kò gbọ̀dọ̀ “padà” sí ọ̀dọ̀ wọn.

Emi kò jókòó nínú àpẹ̀jọ àwọn ẹ̀lẹ̀yà, bẹ̀ẹ̀ ni n kò yọ; mo jókòó nikan nítorí ọ̀wọ̀ rẹ: nítorí iwo tí fi ibínú kún mi. Èṣe tí irora mi fi jẹ àidúró, tí ogbé mi sì jẹ èyí tí kò ṣeé wo sà, tí ó kọ láti wò sà? Sẹ̀ iwo yóò ha jẹ́ sí mi gégé bí ẹ̀ni ẹ̀ké pátápátá, àti bí omi tí n tǎnje? Nítorí nàà bá yíi ni Olúwa wí, Bí iwo bá padà, nígbà nàà ni ẹ̀mí yóò mú ọ padà wá, iwo yóò sì dúró níwájú mi: bí iwo bá yọ ohun iyebíye kúrò nínú ohun iríra, iwo yóò dàbí ẹ̀nu mi: kí wọn padà sọ̀dọ̀ rẹ; ṣùgbọ̀n iwo má ṣe padà sọ̀dọ̀ wọn. Èmi yóò sì sọ ọ di odi idẹ olódi fún àwọn ẹ̀niyàn yíi: wọn yóò sì jagun sí ọ, ṣùgbọ̀n wọn kì yóò borí rẹ: nítorí ẹ̀mí wá pẹ̀lú rẹ láti gbà ọ là àti láti tú ọ sílẹ̀, ni Olúwa wí. Jeremiah 15:17–20.

Bóyá àpẹ̀rẹ̀ àsọ̀tẹ̀lẹ̀ tí ó ṣe kedere jùlọ nípa ilàna pé a kò gbọ̀dọ̀ padà sí Pùròtẹ́sítànti tí ó ti ṣubú kúrò nínú òtítọ́ ni a rí nínú itàn wòlìi aláìgbọ̀ràn nàà, ẹ̀ni tí ó fi iránṣẹ́ ibáwí ránṣẹ́ sí Jeroboamu, ọ̀ba àkókọ́ àwọn ẹ̀yà mẹ̀wàà àríwá.

Oba si wí fún ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run náà pé, Wá sí ilé pẹ̀lú mi, kí o sì tún ara rẹ̀ ẹ̀, èmi yòò sì fún ọ̀ ní ẹ̀bùn. Ẹ̀gbọ̀n ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run náà wí fún ọ̀ba pé, Bí ìwọ̀ bá fí ààbò ilé rẹ̀ fún mi, èmi kí yòò bá ọ̀ wọ̀lé, bèẹ̀ ni èmi kí yòò jẹ̀ búrédi tàbí mu omi ní ibi yìí: nítorí bèẹ̀ ni a ti pàṣẹ̀ fún mi nípa ọ̀rọ̀ Oluwa, pé, Má ẹ̀ jẹ̀ búrédi, má sì ẹ̀ mu omi, bèẹ̀ ni kí o má ẹ̀ padà ní ọ̀nà kan náà tí o gbà wá. Nígbà náà ni ó gbà ọ̀nà mìíràn lọ, kò sì padà ní ọ̀nà tí ó gbà wá sí Beteli. 1 Àwọn Ọ̀ba 13:7–10.

A ti sọ̀ fún wòlì aláìgbọ̀ràn láti ọ̀dọ̀ Ọ̀lọ̀run pé kí ó má ẹ̀ padà ní ọ̀nà tí ó fí wá. Adventism Millerite ti jáde kúrò nínú Púrótésítàntì tí Sardi ẹ̀jọ̀ fún, wọn kò sì gbọ̀dọ̀ padà. Bí ó tilẹ̀ jẹ̀ pé wòlì aláìgbọ̀ràn náà mò dáadáa pé kò gbọ̀dọ̀ padà ní ọ̀nà tí ó fí wá, wòlì èké kan nínú ìjọ̀ba Jeroboamu sọ̀ fún un pé Ọ̀lọ̀run ti wí pé kí wòlì aláìgbọ̀ràn náà padà sí ilé wòlì èké náà kí ó sì jẹun pẹ̀lú rẹ̀. Láìka itósọ̀nà Ọ̀lọ̀run sí, ó ẹ̀ nńkan náà gan-an. Nígbà tí ó ti bèrẹ̀ sí í jẹ ounjẹ̀ wòlì èké náà, Bíbélì sọ̀ ní kedere pé wòlì Samaria ti purọ̀.

Wòlì àgbà kan sì ń gbé ní Bètẹ̀lì; àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ sì wá sọ̀ fún un nípa gbogbo یشه̀ tí ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run náà ẹ̀ ní ojọ̀ náà ní Bètẹ̀lì: àwọn ọ̀rọ̀ tí ó sọ̀ fún ọ̀ba, àwọn náà ni wọn sì sọ̀ fún baba wọn pẹ̀lú. Baba wọn sì wí fún wọn pé, Ọ̀pópónà wo ni ó gbà lọ? Nítorí àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ ti rí ọ̀pópónà tí ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run náà, ẹ̀ni tí ó ti Júdá wá, gbà lọ. Ó sì wí fún àwọn ọ̀mọ̀ rẹ̀ pé, Ẹ̀ dí ikétẹ̀ fún mi. Bèẹ̀ ni wọn dí ikétẹ̀ náà fún un: ó sì gùn ún, Ó sì tọ̀ ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run náà léyìn, ó sì bá a níbi tí ó jókòó lábẹ̀ igi ọ̀pẹ̀ kan: ó sì wí fún un pé, Ẹ̀ ìwọ̀ ni ọ̀kúnrin Ọ̀lọ̀run tí ó ti Júdá wá? Ó sì ní, Èmi ni. Nígbà náà ni ó wí fún un pé, Bá mi lọ sí ilé, kí o sì jẹun. Ó sì ní, Èmi kò lè padà lọ pẹ̀lú rẹ̀, bèẹ̀ ni èmi kí yòò wọ̀lé tọ̀ ọ̀ lọ: bèẹ̀ ni èmi kí yòò jẹun tàbí mu omi pẹ̀lú rẹ̀ ní ibi yìí: Nítorí a ti sọ̀ fún mi nípa ọ̀rọ̀ Oluwa pé, Ìwọ̀ kí yòò jẹun, bèẹ̀ ni ìwọ̀ kí yòò mu omi níbẹ̀, bèẹ̀ ni ìwọ̀ kí yòò tún padà lọ nípa ọ̀nà tí o gbà wá. Ó sì wí fún un pé, Wòlì ni èmi náà gégé bí ìwọ̀; angẹ̀li kan sì bá mi sọ̀rọ̀ nípa ọ̀rọ̀ Oluwa, pé, Mú un padà bá ọ̀ lọ sí ilé rẹ̀, kí ó lè jẹun, kí ó sì mu omi. Ẹ̀gbọ̀n ó purọ̀ fún un. Nígbà náà ni ó padà lọ pẹ̀lú rẹ̀, ó sì jẹun ní ilé rẹ̀, ó sì mu omi. 1 Àwọn Ọ̀ba 13:11–19.

Wòlì aláìgbọ̀ràn náà jẹ, ó sì mu pẹ̀lú wòlì èké ti Samaría, èyí tí ó tùmọ̀ sí pé ó gbà ìhìnrere wòlì apẹ̀yìndà kan, ó sì kọ̀ ìhìnrere Olúwa. Ìhìnrere náà gan-an ni ó ti fí ọ̀títọ̀ sọ̀ ní ojọ̀ kan náà. Ó mò dáadáa pé kò yẹ̀ kí ó padà, ẹ̀gbọ̀n ó ẹ̀ bèẹ̀ síbẹ̀. Arábirin White sọ̀ fún wa pé bí a bá gba “ọ̀mọ̀ ẹ̀tàn àti ẹ̀lẹ̀rìí èké” sílẹ̀ nínú ìjọ̀ kan tí ó ti ní imọ̀lẹ̀ ńlá, ẹ̀rì ńlá, ìjọ̀ náà yòò sì kọ̀ ìhìnrere tí Olúwa ti rán. Nínú itàn àwọn Millerite, angẹ̀li kííní ti tan ayé mọ̀lẹ̀ pẹ̀lú ọ̀go rẹ̀. Ní ọ̀dún 1840, a gbé ìhìnrere angẹ̀li kííní lọ sí gbogbo ibùdó یشه̀ ìránṣẹ̀ ní ayé.

“Ìròyìn ibòwọ̀ Olúwa wa láipẹ̀ nínú agbára àti ọ̀go ńlá sí ayé wa jẹ̀ ọ̀títọ̀, àti ní ọ̀dún 1840 ọ̀pọ̀ ohùn ni a gbé sókè nínú ikéde rẹ̀.” Manuscript Releases, volume 9, 134.

Kò pé léyìn náà, Adventism ti àwọn Millerite padà sí “irọ̀” ọ̀nà یشه̀ ti Protestantism tí ó ti subú kúrò nínú ọ̀títọ̀, wọn sì sọ̀ “ìhìn یشه̀ Olúwa” tí Ọ̀lọ̀run ti rán nípasẹ̀ William Miller nù. Wọn sọ̀ ìhìn یشه̀ Mose tí a fí hàn nípasẹ̀ Elijah nù, àti “irọ̀” tí a gbà ní ìbèrẹ̀ nínú itàn àwọn Millerite, ni ó dúró fún “irọ̀” tí a gbàgbọ̀ ní ọ̀pin; “irọ̀” náà tí ó mú itanràn líle wá sórí Adventism ti Laodicea.

Àti pẹ̀lú gbogbo ẹ̀tàn àìṣòdodo nínú àwọn tí ń ẹ̀gbé; nítorí wọn kò gba یشه̀ ọ̀títọ̀, kí a lè gbà wọn là. Àti nítorí èyí ni Ọ̀lọ̀run yòò rán itanràn líle sí wọn, kí wọn lè gba irọ̀ gbọ̀: Kí a lè dá gbogbo àwọn tí kò gba ọ̀títọ̀ gbọ̀ lẹ̀bi, ẹ̀gbọ̀n tí wọn ní inú-dídùn nínú àìṣòdodo. 2 Tẹ̀salóníkà 2:10–12.

A n gbìyànjú láti fi ipa Elijah hàn gégé bí ààmì ní ibásepò pèlú àwọn ìtàn aláfiwéra ti iwo Protestantism àti iwo Republicanism ní àkókò tí ijòba kẹfà nínú àsọtélẹ̀ Bíbélì n sàkóso. Ìṣòro tí ó wà nínú pípa gbogbo àwọn ọ̀ràn ọ̀dún 1863 jọ ní ọ̀nà àsọtélẹ̀, ó kéré tán fún mi, ni àwọn ilà onírúurú tí wọn ní ibásepò pèlú ara wọn tí wọn sì sún mọ̀ èrò “ìmọ̀ràn oníká.” Ìmọ̀ràn tààrà jẹ ọ̀nà tí ó dára jùlọ̀ ní gbogbo ìgbà, sùgbọ̀n idámò àwọn òtítọ̀ àtòrunwá àti àwọn ibásepò àwọn òtítọ̀ wònyí sí ara wọn jẹ̀ iṣẹ̀ lílẹ̀, nítorí a rí wọn nínú Bíbélì “níhìn-ín diẹ̀, nìbẹ̀ diẹ̀.”

Ta ni yòò kọ̀ ní ìmò? Ta ni yòò sì jẹ̀ kí ó lóye èkọ̀? Àwọn tí a ti gba omú kúrò lẹnu wọn, tí a sì ti yà kúrò lẹgbẹ̀ omú. Nítorí òfin lórí òfin ni yòò máa wà, òfin lórí òfin; ilà lórí ilà, ilà lórí ilà; diẹ̀ níhìn-ín, diẹ̀ nìbẹ̀. Isaiah 28:9, 10.

Ó tún jẹ̀ iṣẹ̀ tí ó sòro nígbà tí àwọn tí o n tọ̀ ọ̀rọ̀ sí jẹ̀ àwọn tí ó ti mọ̀ àwọn òtítọ̀ àkókọ̀ tí o n sòrò nípa wọn, sùgbọ̀n tí àwọn miiran jẹ̀ tuntun sí gbogbo rẹ̀. Fẹ̀rẹ̀ jẹ̀ pé gbogbo àwọn òtítọ̀ tí mo pinnu láti fi àkótán wọn hàn nínú àpílẹ̀kọ̀ yìí, ni a lè rí nínú Àwọn Tábilì Hábákúkù. Nítorí ibèrù kí n má bàà dà bí ẹ̀ni pé mo n ló “ìrònú tí n yí ká,” èmi yòò sọ̀ fún yín ní iṣàájú ibi tí a n ló, kí a tó dé ibẹ̀ ní tòótọ̀.

Ní ọ̀dún 1863, Ijọ Adventist Millerite ti Laodicea gbé àwòrán owú kalẹ̀. Àwòrán owú náà sojú iran àkókọ̀ nínú àwọn iran mērin ti Adventism Laodicea.

Nígbà náà ni ó sọ̀ fún mi pé, Omọ̀ èniyàn, gbé ojú rẹ̀ sókè bá yí sí ọ̀nà àríwá. Nítorí náà mo gbé ojú mi sókè sí ọ̀nà àríwá, sì kíyèsì i pé ní apá àríwá lẹ̀bàá enu-ọ̀nà pẹ̀pẹ̀ ni àwòrán owú yìí wà ní ibòwọ̀lẹ̀. Ezekiel 8:5.

Àwọn iran mērin ijọ Seventh-day Adventist ni a sàfihàn nínú onírúurú ẹ̀ṣẹ̀ Ìwé Mímọ̀, sùgbọ̀n mo n lo Ìsíkíèlì méjọ̀ gégé bí ibi itọ̀kasí àkókọ̀. Idí fún èyí ni pé orí kejọ̀ n darí wọ̀ orí kẹ̀sàn-án. Nínú Ìsíkíèlì mèsàn-án, ididí àwọn egbèrún kan ogòrin lẹ̀ṣẹ̀dógún ni a sàpẹ̀júwe, àti nínú Testimonies, idipò karùn-ún, Sister White fi òtítọ̀ yìí hàn kedere. Nínú àwọn àsoyè Sister White, ó fi kedere sòrò nípa ẹ̀ka méjì àwọn olùjosìn ní Jerusalemu nígbà tí ididí náà bá n ṣẹ̀lẹ̀. Ìsíkíèlì náà ṣe ohun kan náà, àti pé ẹ̀ka tí kò gba èdìdì ni a sàfihàn nínú orí kejọ̀.

“Èka àwọn èniyàn tí kò ní ibànújẹ̀ nítorí isòdèkùn èmí tiwọn, tí wọn kò sì sọ̀fọ̀ nítorí àwọn ẹ̀ṣẹ̀ àwọn ẹ̀lómíràn, ni a ó fi sílẹ̀ lání èdìdì Olórun. Olúwa pàṣẹ̀ fún àwọn iránsẹ̀ Rẹ̀, àwọn ọ̀kúnrin tí ó mú ohun ijà ipakúpa lówọ̀ wọn pé: ‘È máa tọ̀ ọ̀ lẹ̀yìn ní gbogbo ilú náà, kí ẹ̀ sì pa á: kí ojú yín má ṣe dá sí, bèẹ̀ ni kí ẹ̀ má ṣe sàánú: ẹ̀ pa àgbàlagbà àti omọ̀, àwọn wúndiá àti àwọn omọ̀dẹ̀ kéékèèké, àti àwọn obinrin run pátápátá: sùgbọ̀n ẹ̀ má ṣe súnmọ̀ ọ̀kúnrin kankan tí àmì náà wà lára rẹ̀; kí ẹ̀ sì bèrẹ̀ ní ibi mímọ̀ Mi. Nígbà náà ni wọn bèrẹ̀ lódò àwọn àgbà ọ̀kúnrin tí wọn wà níwájú ilé náà.’”

“Níhìn-ín ni a ti rí i pé ijọ̀—ibi mímọ̀ Olúwa—ni ó kókọ̀ ní láti ní ifarapa ibínú Olórun. Àwọn àgbàlagbà, àwọn ẹ̀ni wònyí tí Olórun ti fi ìmọ̀lẹ̀ nílá fún, tí wọn sì ti dúró gégé bí àwọn olùṣọ̀ àwọn ohun èlò èmí àwọn èniyàn, ni wọn ti ta igbékẹ̀lẹ̀ tí a fi lé wọn lówọ̀. Wọn ti gba ipò pé kò yẹ̀ kí a máa retí àwọn iṣẹ̀ iyanu àti ifarahàn àfihàn agbára Olórun ní kedere bí ti ojọ̀ iṣàájú. Àwọn àkókò ti yí padà. Ọ̀rọ̀ wònyí n fún àìgbàgbọ̀ wọn lókun, wọn sì n wí pé: Olúwa kì yòò ṣe rere, bèẹ̀ ni kì yòò ṣe búburú. Ó kún fún àánú jù láti bẹ̀ àwọn èniyàn Rẹ̀ wò nínú idájọ̀. Bá yí ni ‘Àlàáfíà àti ààbò’ ṣe jẹ̀ igbe láti enu àwọn èniyàn tí kì yòò tún gbé ohùn wọn sókè bí ipè mọ̀ láti

fi hàn àwọn èniyàn Ọlórún irékojá wọn àti ilé Jékòbù èsè wọn. Àwọn ajá adití wònyí tí kò fẹ́ hó ni àwọn nàà ni yòò ní láti ní irírí èsan ododo ti Ọlórún tí a ti mú bínú. Àwọn ọkúnrin, àwọn omọbínrin, àti àwọn omọdé kékeré gbogbo wọn jọ n sègbé.” Testimonies, ìdì 5, 211.

Orí kejọ n sàpèjúwe àwọn tí n bẹ ní Jerusalemu—“ìjọ” nàà tí ó wà nínú iran kerin nínú àwọn iran mērin—tí a fi hàn gégé bí ẹni pé wón n foríbalẹ́ fún oòrùn.

Ó sì mú mi wọ àgbàlá inú ilé Olúwa; sì kiyèsì i, ní ẹnu-òná ténpìli Olúwa, láàárín iloro àti pepe, àwọn ọkúnrin bí ẹni méjidínlògbòn wà níbẹ, pèlú ẹ̀yìn wón sí ténpìli Olúwa, àti ojú wón sí ilà-oòrùn; wón sì n boriṣà fún oòrùn sí ihà ilà-oòrùn. Nígbà nàà ni ó wí fún mi pé, “Ìwọ ha tí rí ẹ̀yí, omọ èniyàn? Sẹ ohun kékeré ni fún ilé Jùdá pé wón n ẹ̀ àwọn iríra tí wón n ẹ̀ níhìn-ín? Nítórí wón ti fi iwà ipá kún ilẹ̀ nàà, wón sì tún padà láti mú mi bínú: sì kiyèsì i, wón fi ẹ̀ka igi nàà sí imú wón. Nítórí nàà, ẹ̀mi pèlú yòò hùwà ní ibínú gbígbóná: ojú mi kí yòò dá wón sí, bẹ̀ ẹ̀ni ẹ̀mi kí yòò sàánú: àti bí wón tilẹ̀ ké sí etí mi ní ohùn rara, síbẹ̀ ẹ̀mi kí yòò gbọ̀ wón.” Esekíẹ̀li 8:16–18.

Gégé bí ó ti rí pèlú iròyìn búburú àwọn amí mēwàá nàà, bẹ̀ ẹ̀ni àwọn aṣáájú mēèédógún [25] iṣòtẹ̀ tí wón n jòsin fún oòrùn tí “mú” Olúwa bínú. Òfin Ojọ̀ Àikú ni “ojọ̀ imúnibínú” tí àwọn wòlìi tọ̀ka sí níwájú. Orí kẹ̀sàn-án ẹ̀ àpèjúwe àwọn tí n gba èdìdì Ọlórún ní àkókò kan nàà pèlú, nítórí pé ó kàn n tún orí kejọ ẹ̀, ó sì n fẹ̀ sí i.

“Ìdìdì èdìdì yìi ti àwọn iránsẹ̀ Ọlórún [Ìfihàn keje] ni ẹ̀yí kan nàà tí a fihàn sí Ísíkíẹ̀li nínú iran.” Testimonies to Ministers, 445.

Ní ọ̀dún 1863, iran àkókó ti Adventismu ti Laodísíà bèrẹ̀ ìrìn àjò iṣìnàkiri rẹ̀ ní aginjù. Ìtàn àṣòtẹ̀lẹ̀ tí ó fi àwòrán owú hàn ní ọ̀dún 1863, ni màlúù wùrà ti Áárónì. Àwọn àbùdá àṣòtẹ̀lẹ̀ ti màlúù wùrà nàà ni pé ó jẹ̀ àwòrán ẹ̀ranko, ó sì jẹ̀ wùrà. Wùrà jẹ̀ àmi Bábílónì, nítórí nàà màlúù wùrà Áárónì ni àwòrán ẹ̀ranko Bábílónì. Àwòrán ẹ̀ranko nàà ni a fi mò nikan gégé bí iṣòkan ijọ̀ àti ijọ̀ba, pèlú pé ijọ̀ ni ó n sàkóso àjọ̀ṣe nàà.

“Sùgbòn kí ni ‘àwòrán sí ẹ̀ranko nàà’? báwo ni a ó sì ẹ̀ dá a sílẹ̀? Ẹ̀ranko olókèjì méjì ni ó ẹ̀ àwòrán nàà, ó sì jẹ̀ àwòrán sí ẹ̀ranko nàà. A tún n pè é ní àwòrán ẹ̀ranko nàà. Nígbà nàà, láti mọ̀ irú àwòrán nàà àti bí a ó ẹ̀ dá a sílẹ̀, a gbòdò kẹ̀kọ̀ọ̀ àwọn àbùdá ẹ̀ranko nàà fúnra rẹ̀—iyen, ijọ̀ Pápá.”

“Nígbà tí ijọ̀ àkókó di ẹ̀yí tí a ti bàjẹ̀ nípa yíyà kúrò nínú iròrùn ihinrere àti nípa gbígba àwọn àṣà àti iṣe àwọn aláinígbàgbọ̀, ó padánú Ẹ̀mí àti agbára Ọlórún; àti láti lẹ̀ sàkóso ẹ̀rì-òkàn àwọn èniyàn, ó wá itilẹ̀yìn agbára ayé. Àbájáde rẹ̀ ni ipò pòopù, ijọ̀ kan tí ó sàkóso agbára ipínlẹ̀ tí ó sì lò ó láti mú àwọn ète tirẹ̀ ẹ̀, ní pàtàkì fún ijìyà “ẹ̀kọ̀ àṣiṣe.” Kí Orílẹ̀-èdè Amérikà lẹ̀ dá àwòrán ẹ̀ranko nàà sílẹ̀, agbára ẹ̀sìn gbòdò sàkóso ijọ̀ba aládaáni dé bẹ̀ tí ijọ̀ nàà pèlú yòò fi lò àṣe ipínlẹ̀ láti ẹ̀ ẹ̀seyorí àwọn ète tirẹ̀.” The Great Controversy, 443.

Omọ-màlúù tí Áárónì ẹ̀ ni a ẹ̀ nígbà tí Mósè n gba Òfin Mēwàá. Òfin kejì kọ̀ ijòsin àwọn òriṣà èké, ó sì ní àpèjúwe apá kan ti iwà Ọlórún nínú, nígbà tí ó sọ Ọlórún di Ọlórún oníwùúre.

Iwọ̀ kí yòò ẹ̀ ère kankan tí a gbé fín fún ara rẹ̀, tàbí àwòrán iríra ohunkóhun tí ó wà ní ọ̀run lókè, tàbí tí ó wà lórí ilẹ̀ ní isàlẹ̀, tàbí tí ó wà nínú omi ní abẹ̀ ilẹ̀: Iwọ̀ kí yòò foríbalẹ̀ fún wón,

bẹẹ ni iwọ kì yòò sìn wọn: nítorí èmi Olúwa Ọlórún rẹ jẹ Ọlórún oníwà owú, tí n bẹ iwà-ẹsẹ àwọn baba lé àwọn ọmọ tí tí dé iran kẹta àti iran kẹrin àwọn tí ó kóríira mi; àti fifi àánú hàn fún egbẹrún àwọn tí ó fẹràn mi, tí wọn sì pa àwọn àṣẹ mi mọ. Eksodu 20:4–6.

Àwòrán màlúù wúrà ti Áárónì, níwòn bí ó ti jẹ òrìṣà, sojú fún àwòrán ifẹ-ọkàn, nítorí pé ó mú ibínú òdodo jáde tí ó fi ipa mú Mósè ju àwọn wàláà méjì àkókó ti Òfin Mewáá sílẹ, tí ó sì fọ wọn. A pinnu láti fi hàn pé àwòrán àtẹjádé èké ti ọdún 1863, ni a sojú rẹ nípa màlúù wúrà ti Áárónì. A fi ifẹ-ọkàn Ọlórún hàn sí màlúù wúrà ti Áárónì, nítorí màlúù wúrà nàà sojú fún ọlórún èké kan. Màlúù nàà jẹ àsojú àfarawé èké ti Ọlórún. Áárónì kéde pé ó sojú fún àwọn ọlórún tí wọn ti gbà wọn là kúrò nínú igbèkùn Íjíbítì. Àwọn wàláà méjì tí Mósè fọ nínú itàn nàà gan-an, jẹ “èdà àkòsilẹ” iwà Ọlórún tòótó, Ọlórún tí ó ti mú wọn jáde ní ti gidì kúrò ní Íjíbítì. Àtẹjádé àwòrán èké tí a ṣe ní ọdún 1863, jẹ àwòrán ifẹ-ọkàn, nítorí pé ó fọ àwọn wàláà méjì ti Hábakúkù orí kejì nípa yíyọ àwọn igbà méje ti ibúra Mósè kúrò.

“Mo ti rí i pé àtẹ 1843 ni ọwọ Olúwa darí, àti pé a kò gbòdò yí i padà; pé àwọn nonbà nàà rí gégé bí Ó ti fẹ kí wọn rí; pé ọwọ Rẹ wà lórí rẹ, ó sì bò àṣìṣe kan mọ nínú diẹ lára àwọn nonbà nàà, kí enikeni má bàa lè rí i, tí tí di igbà tí a yọ ọwọ Rẹ kúrò.” Early Writings, 74, 75.

Níwájú sí i, Ellen White fi kún àṣẹ nàà pé kí a má ṣe yí àtẹ 1843 padà, pèlú àfikún ipènjà yíi pé “àyàfi nípasẹ imísí.”

“Mo rí i pé Olúwa ló darí àtẹ àtíjọ nàà, àti pé kò sí àwòrán kankan nínú rẹ tí a gbòdò yí padà bí kò ṣe nípasẹ imísí. Mo rí i pé àwọn àwòrán inú àtẹ nàà rí gégé bí Ọlórún ṣe fẹ kí wọn rí, àti pé ọwọ Rẹ wà lórí, ó sì bo àṣìṣe kan nínú diẹ lára àwọn àwòrán nàà, kí enikeni má bàa rí i tí tí ọwọ Rẹ yòò fi kúrò.” Spalding and Magan, 2.

Jakọbu àti Ellen White n gbé pèlú idílẹ Otis Nichol, nígbà tí àwọn Nichol ṣe imúrasílẹ tí wọn sì ṣe àgbéjádé àtẹ nàà ní 1850. Ohun kan soṣo tí a “yí padà” lórí àtẹ 1850 nàà ni pé, ọdún ‘1844’ ni a lò láti fi rọpò ọdún ‘1843,’ tí a ti fi hàn lórí àtẹ 1843. Ohun kan soṣo tí a “yí padà” ni àtúnṣe “àṣìṣe” nàà tí Ọlórún ti di ọwọ Rẹ bò. Imísí wòlì obìnrin nàà wà nínú ilé gan-an nàà níbi tí a ti “yí” àtẹ 1843 nàà padà sí àtẹ 1850, àti pé àwọn igbà méje ti Lefitiku m̀rindínlògbòn sì wà ní itẹwògbà lórí àtẹ nàà, gégé bí ó ti wà lórí àtẹ 1843.

Àṣẹ kejì ní ẹka mìíràn nínú àdàpò àṣotẹlẹ yíi, nítorí ó fihàn pé Ọlórún máa n ka àwọn iran tí tí digbà tí Yòò bẹ wò ẹsẹ búburú tí a ti hù. Ọdún 1863 ni ó bèrẹ iran àkókó nínú àwọn iran m̀erin ti ijọ Seventh-day Adventist, nítorí ìṣìṣẹ Millerite parí ní àkókò yèn.

Àwọn wàláà méjì ti Òfin Mewáá jẹ àpẹrẹ àṣotẹlẹ ti àwọn wàláà méjì ti Hábakúkù, ṣùgbòn wòn tún jẹ àpẹrẹ àṣotẹlẹ ti àwọn búrèdi fifi méjì ti Pèntíkòsì, èyí tí ó jẹ ọrẹ kan soṣo nínú iṣẹ ìsìn ibi mímó tí ó ní ẹsẹ kún inú rẹ. Ifarahàn agbára Ọlórún nínú fifi Òfin Mewáá nàà hàn, ifarahàn agbára Ọlórún nígbà itújádé Pèntíkòsì, àti ifarahàn agbára Ọlórún nínú itàn àwọn àwòrán méjì ti àwọn Milléraitì, gbogbo wòn jẹ àpẹrẹ àṣotẹlẹ ti ifarahàn ikeyin ti itújádé Èmí Mímó nínú òjò ikeyin. Àwọn búrèdi fifi méjì ti Pèntíkòsì dúró fún egbẹrún lònà ọgòrùn-ún m̀erinlélógòjì tí a gbé sóké gégé bí àsíá nígbà òjò ikeyin.

Àwọn búrédi igbì Pẹ́ntẹ́kọ́sítì ní a ní láti fi “ìwúkàrà” pèsè, èyí tí ó dúró fún ẹ̀sẹ̀, sùgbọ́n ìwúkàrà nàà ní a pa run nípasẹ̀ ilàna sísùn nàà.

Ní àkókò nàà, nígbà tí àilónkà egbeegberún èniyàn péjọ pò débi pé wọn n tẹ ara wọn mólẹ̀, ó bèrẹ̀ sí í sọ fún àwọn ọmọ-èyìn rẹ̀ ní àkókó pé, Ẹ maa sọra fún ìwúkàrà àwọn Farisí, èyí tí í ẹ̀ àgàbàgebè. Lúùkù 12:1.

Àwọn búrédi ifiyàjẹ sókè jẹ ọrẹ ẹsò àkókó.

“Kí ẹ mú àkàrà igbé méjì jáde láti inú ibùgbé yín, tí idá mewaá méjì; kí a fi iyẹfun dáradára ẹ wọn; kí a fi ìwúkàrà yan wọn; àwọn ni àkọso sí Olúwa.” Lefitiku 23:17.

Egbèrún mērìnlélógórin nàà ni ọrẹ ẹsò àkókó ní àwọn ojò ikeyìn.

Mo sì wò, kíyè sí i, Ọdọ-Àgùntàn kan sì dúró lóri òkè Siónì, àti pèlú rẹ̀ ni ọgọrùn-ún kan lé mērìnlélógójì egberún, tí wọn ní orúkọ Baba rẹ̀ tí a kọ sí iwájú orí wọn. Mo sì gbọ ohùn kan láti ọrun, bí ohùn omi púpọ̀, àti bí ohùn àrà òlá: mo sì gbọ ohùn àwọn tó n lu háàpù, tí wọn fí háàpù wọn n lu orin. Wọn sì kọ orin kan bí ẹni pé orin tuntun ni níwájú itẹ̀, àti níwájú àwọn ẹ́dà aláàyè mērin, àti àwọn àgbà: kò sì sí ẹni tí ó lè kọ orin nàà bí kò ẹ ọgọrùn-ún kan lé mērìnlélógójì egberún nàà, àwọn tí a rà padà kúrò ní ayé. Àwọn wònyí ni àwọn tí a kò fí obìnrin sọ di aláimọ̀; nítorí wúndiá ni wọn. Àwọn wònyí ni àwọn tí n tẹ̀lẹ̀ Ọdọ-Àgùntàn nàà ní ibikíbi tí ó bá lọ. Àwọn wònyí ni a rà padà láàrín èniyàn, gégé bí àkọso fún Ọlórùn àti fún Ọdọ-Àgùntàn nàà. A kò sì rí ẹ̀tàn kankan nínú ẹnu wọn: nítorí wọn jẹ aláilábùkù níwájú itẹ̀ Ọlórùn. Ìsípáyá 14:1–5.

Egbé àwọn olùjosìn ní àwọn ojò ikeyìn tí kì yòò kú láé, tí Èlìjà sojú fún, yòò ti sẹgun ẹ̀sẹ̀ pátápátá; nítorí iná iwènùmọ̀ tí Àngẹ̀lì Májẹmú mú wá sórí wọn yòò sun ún dáadáa, yòò sì mú ìwúkàrà kúrò pátápátá lára àwọn ọmọ Léfi.

Wò ó, èmi yòò rán iránṣẹ̀ mi, òun yòò sì tún ọ̀nà ẹ̀ níwájú mi: Olúwa nàà, ẹni tí èyìn n wá, yòò sì yára dé sí tẹ̀npìlì rẹ̀, àní iránṣẹ̀ májẹmú nàà, ẹni tí inú yín n dùn sí: wò ó, yòò dé, ni Olúwa àwọn ọmọ-ogun wí. Sùgbọ́n ta ni yòò lè fara da ojò ibewò rẹ̀? ta ni yòò sì dúró nígbà tí ó bá farahàn? nítorí ó dàbí iná amúnáwó, ó sì dàbí ọṣẹ̀ àwọn afọ̀nà: Yòò sì jókòó gégé bí amúnáwó àti amòwẹ̀ fàdákà: yòò sì wẹ̀ àwọn ọmọ Léfi mọ̀, yòò sì yọ̀ wọn mọ̀ bí wúra àti fàdákà, kí wọn lè rú ẹ̀bọ̀ sí Olúwa nínú òdodo. Nígbà nàà ni ẹ̀bọ̀ Júdá àti Jerúsálẹ̀mù yòò dùn mọ̀ Olúwa, gégé bí tí ojò ayérayé, àti gégé bí tí ọ̀dún igbà àtijọ̀. Malaki 3:1–4.

Ẹ̀bọ̀ tí ó jẹ̀ “gégé bí àwọn ojò àtijọ̀” ni ẹ̀bọ̀ igbé sókè tí Pẹ́ntẹ́kọ́sì tí búrédi méjì. A gbé e sókè gégé bí ẹ̀bọ̀, ní fífi àwọn wòlì méjèjì tí a pa ní àwọn ọ̀pópónà hàn, tí a sì tún gbé sókè lọ sí ọ̀run gégé bí àsíá, ní ìbèrẹ̀ ọ̀sòro ọ̀fin ojò Àìkú.

Nígbà tí Áárónì ẹ̀ málúù wúra rẹ̀, ó kéde pé málúù nàà ni àwọn ọ̀lórùn tí ó mú wọn jáde kúrò ní Ejíbiti, léyìn nàà sì polongo àsẹ̀ fún Olúwa.

Ó sì gbà á lówọ̀ wọn, ó sì fí irin isẹ̀ ọ̀nà gbé e, léyìn tí ó ti ẹ̀ ní ọ̀mọ̀ málúù dídà: wọn sì wí pé, Àwọn wònyí ni àwọn ọ̀rìṣà rẹ̀, Ísráẹ̀lì, tí wọn mú ọ̀ gòkè wá kúrò ní ilẹ̀ Íjìbítì. Nígbà tí Áróni rí i, ó kọ̀ pẹ̀pẹ̀ kan sí iwájú rẹ̀; Áróni sì kéde, ó ní, Ní ọ̀lẹ̀ ni àjòdún fún Olúwa. Eksodu 32:4, 5.

Nígbà tí iḡbà àrìwá Israḗli ya ara rẹ̀ kúrò lọ̀dọ̀ iḡbà gúúsù Juda, Jeroboamu, ọ̀bà àkọ̀kọ̀ Israḗli, mọ̀mọ̀ dá isìn èké sílẹ̀ ní ilú méjì, ó sì ẹ̀ ikéde kan náà gégé bí Aaroni, ní fifi ẹ̀sùn pé àwọn ọ̀mọ̀ málúú wúrà rẹ̀ méjèjì ni àwọn ọ̀lọ̀run tí ó mú wọn jáde kúrò ní Ejibiti, ó sì yàn àjoyọ̀ èké gégé bí Aaroni ti ẹ̀.

Jeroboamu sì sọ̀ nínú ọ̀kàn rẹ̀ pé, Ní báyii ni iḡbà yóò padà sí ilé Dáfidi: bí àwọn èniyàn wònyí bá gòkè lọ̀ láti rú ẹ̀bọ̀ nínú ilé Olúwa ní JÉRÚSÁLÉMÙ, nígbà náà ni ọ̀kàn àwọn èniyàn wònyí yóò tún padà sí olúwa wọn, àní sí Rehoboamu ọ̀bà Júdà; wọn yóò sì pa mí, wọn yóò sì tún padà lọ̀ sí ọ̀dọ̀ Rehoboamu ọ̀bà Júdà. Nítorí náà ọ̀bà náà gbimọ̀, ó sì ẹ̀ málúú wúrà méjì, ó sì wí fún wọn pé, Ó ti pọ̀ jù fún yín láti máa gòkè lọ̀ sí JÉRÚSÁLÉMÙ: ẹ̀ wò ó, àwọn ọ̀lọ̀run rẹ̀, Ísírẹ̀lì, tí ó mú ọ̀ gòkè wá láti ilẹ̀ Ejibiti. Ó sì gbé ọ̀kan kalẹ̀ ní Bètẹ̀lì, èkejì sì ni ó fi sí Dáni. Nnkan yìí sì di ẹ̀şẹ̀: nítorí àwọn èniyàn lọ̀ láti foribalẹ̀ níwájú ọ̀kan náà, àní tí tí dé Dáni. Ó sì ẹ̀ ilé àwọn ibi gíga, ó sì yan àlùfáà nínú àwọn ẹ̀ni-kẹ̀hìn nínú àwọn èniyàn, àwọn tí kì í ẹ̀ nínú àwọn ọ̀mọ̀ Léfi. Jeroboamu sì pàşẹ̀ àjoyọ̀ kan ní oşù kejo, ní ojo kẹ̀şẹ̀dógún oşù náà, tí ó dàbí àjoyọ̀ tí ó wà ní Júdà, ó sì rú ẹ̀bọ̀ lóri pepe. Báyii ni ó ẹ̀ ní Bètẹ̀lì, ní fifi ẹ̀bọ̀ rú sí àwọn málúú tí ó ti ẹ̀: ó sì fi àwọn àlùfáà àwọn ibi gíga tí ó ti ẹ̀ sílẹ̀ ní Bètẹ̀lì. Nítorí náà ó rú ẹ̀bọ̀ lóri pepe tí ó ti ẹ̀ ní Bètẹ̀lì ní ojo kẹ̀şẹ̀dógún oşù kejo, àní nínú oşù tí ó ti pète nínú ọ̀kàn ara rẹ̀; ó sì pàşẹ̀ àjoyọ̀ fún àwọn ọ̀mọ̀ Ísírẹ̀lì: ó sì rú ẹ̀bọ̀ lóri pepe, ó sì sun tùràrì. 1 Àwọn Ọ̀bà 12:26–33.

Dan tùmọ̀ sí idájọ̀, ó sì sojú ipínlẹ̀ kan; Bètẹ̀lì tùmọ̀ sí ilé Ọ̀lọ̀run. Pẹ̀lú işòtẹ̀ Áároni gégé bí ó ti rí pẹ̀lú ti ọ̀bà Jeroboamu, àwọn ààmì náà ní fi işòkan ijo àti ipínlẹ̀ tí yóò şẹ̀lẹ̀ ní ikeyin hàn ní òfin Ojọ̀ Àikú ní Orilẹ̀-Èdè Amẹ̀ríkà.

Òfin Àikú Sátidé máa şẹ̀lẹ̀ ní ọ̀pin Adventism, àti ní ibèrẹ̀ Adventism náà, igbésẹ̀ náà, èyí tí a ti dá mọ̀ gégé bí iwo Pùròtẹ̀sítàntì ní igbà òoru ọ̀dún 1844, darapọ̀ ní ọ̀nà òfin pẹ̀lú iwo Republican. Ní ọ̀nà bẹ̀, işòtẹ̀ Aaroni àti Jeroboamu dúró fún ọ̀dún 1863 méjèjì, àti Òfin Àikú Sátidé tí ó sún mólẹ̀.

Ídí tí ojìşẹ̀ májẹ̀mú fi ní wẹ̀ “àwọn ọ̀mọ̀ Léfi” mọ̀, kì í sì í ẹ̀ eyà kankan míràn nínú àwọn ẹ̀yà náà, ni pé nígbà işòtẹ̀ ti ọ̀mọ̀ málúú wúrà Aaroni, àwọn ọ̀mọ̀ Léfi ni wọn dúró pẹ̀lú Mósè. Nítorí ọ̀títọ̀ wọn, nígbà náà ni a fi wọn ẹ̀ eyà tí ní sojú işẹ̀ àlùfáà, olá kan tí a ti pète tẹ̀lẹ̀ pé kí ó jẹ̀ ti àwọn àkọ̀bí nínú ọ̀kọ̀ọ̀kan àwọn ẹ̀yà náà. Èyí ni idí tí Jèróbóámù fi rí i dájú pé işẹ̀ àlùfáà àrọ̀pọ̀ rẹ̀ kì yóò jẹ̀ ti àwọn ọ̀mọ̀ Léfi, şùgbón dipo bẹ̀ ó ẹ̀ işẹ̀ àlùfáà rẹ̀ “láti inú àwọn ẹ̀ni-kékeré jùlọ̀ nínú àwọn èniyàn, àwọn tí kì í ẹ̀ ti àwọn ọ̀mọ̀ Léfi.”

Àwọn ọ̀mọ̀ Léfi ni àwọn tí a fi iná sọ̀ di mímọ̀ gégé bí àsíá, tàbí ọ̀rẹ̀ tí a ní fi gbé sókè nígbà iponjú òfin ojọ̀ Àikú. Itàn iponjú òfin ojọ̀ Àikú ní àwọn ojọ̀ ikeyin ni a şàpeşẹ̀ rẹ̀ nípasẹ̀ iponjú ọ̀dún 1863, nígbà tí a fi iwo Píròtẹ̀sítàntì tí a şẹ̀şẹ̀ dá mọ̀ ní òfin mọ̀ iwo Republikani. A ní ilà itàn kan sí láti sọ̀rọ̀ lé lóri kí a tó bẹ̀rẹ̀ sí í şìşẹ̀ lóri àwọn ẹ̀şẹ̀ Ìwé Mímọ̀ tí a şẹ̀şẹ̀ tọ̀ka sí.

Laini yẹn ni ọ̀dún 1856, a ó sì sọ̀rọ̀ nípa rẹ̀ nínú àpilẹ̀kọ̀ wa tó kàn.

“Bíbọ̀ Kristi gégé bí Àlùfáà Àgbà wa sí Ibi Mímọ̀ Jùlọ̀, fún iwènùmọ̀ ibi mímọ̀, gégé bí a ti fi hàn nínú Dániẹ̀lì 8:14; bíbọ̀ Ọ̀mọ̀ èniyàn sí ọ̀dọ̀ Àtijọ̀ Ojọ̀, gégé bí a ti gbé kalẹ̀ nínú Dániẹ̀lì 7:13; àti bíbọ̀ Olúwa sí tẹ̀npilì Rẹ̀, gégé bí Máláki ti sọ̀ tẹ̀lẹ̀, jẹ̀ àpẹ̀júwe işẹ̀lẹ̀ kan náà; àti pé èyí pẹ̀lú ni a tún şáfihàn rẹ̀ nípasẹ̀ bíbọ̀ ọ̀kọ̀ iyawó sí igbéyawó, gégé bí Kristi ti şàpẹ̀júwe rẹ̀ nínú

òwe àwọn wúndiá mẹwàá, nínu Mátíù 25.” The Great Controversy, 426.